

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільях і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Чому ми маємо так мало інтелігенції?

I.

Хто читав уважно нашу газету бодай з трьох останніх літ, з 1895, 1896 і 1897-го року, той хіба не може мати до нас жалю, що ми про справи буковинської Русі писали за мало. Протівно, мусить сказати, що про таке негослосне жите, яке ми провадимо, писало ся аж за багато. Все вже ми порушили: і які відносини маємо, і які повинні мати. Нема такої на Буковині живої справи, якої би ми не розважили основно. Але наше жите суспільне не приносить багато новин, все повтаряє ся і відновлює ся в ній: ворогів не треба сїяти, самі родять ся; рід боязливих заяців між Русинами не вмирає; тип „дурного Івана“ не щезає; біда і дальше поли Русина тримає ся, — тому вічно треба про них говорити і писати, як їх позбути ся. Так ми знову вертаємо до порушеної вже справи.

На наше положене на Буковині можна всіляко дивити ся; коли приступить до серця жаль на вид того, що тільки праці марнує ся, що з неї такий малий хосен, що ворогів і безхарактерних так трудно нарозумити, що селянича майже годі опам'ятати, — то в такій хвилі зневіря можна очевидно дуже чорно дивити ся на наше положене. Такий „чорний“ погляд залежить, розуміє ся, від вдачі чоловіка, від розчаровань его, від почуття безрадности. Але коли хто пригадає собі, як то було в

нас тому 20, тому 10 літ, а як є тепер, то хоч би який був песиміст, а мусить признати, що наше положене тепер користнійше, як давно було. Богато, дуже богато ще нам бракує, але завдатки на будуче вже є, сильні фундаменти для роботи народної вже покладені.

Коби лиш мали ми більше інтелігенції, що занялась би народом! А то справді найбільше лиха на буковинській Русі маємо від того, що інтелігентних Русинів у нас за мало. Того півтисяча інтелігентів — то зовсім не велике число. Очевидна річ, не можна за те нарікати лише на самих Русинів, хоч і они тут не без вини, але головну вину сего лиха треба приписати всім тим властям, що мали і про нас дбати, а тимчасом занедбали нас страшенно, хоч наші податки брали. Не давали нам руских шкіл, з котрих виходила би руска інтелігенція, — то звідкиж могла она взяти ся? А й тепер, де лиш можуть, там Німці і Волохи сприяють наш розвій, а через то і зріст інтелігенції.

Придивім ся ми тій справі на підставі статистичних даних:

На Буковині маємо три повні гімназії, в Чернівцях, Радівцях і Сучаві. В них минушого шкільного року 1895/6 учило ся 1883 учеників, а то 1051 Німців, 498 Волохів і лише 170 Русинів.

На Буковині жиє 133.501 Німців (ту і жиди враховані), 208.301 Волохів, а 268.367 Русинів — отже Русинів найбільше а руских учеників по гімназіях най-

менше. З буковинських Німців ходить до гімназій 1.41% з Волохів 0.24%, з Русинів 0.06%.

Чому ж найбільше маємо по гімназіях Німців? Нічо дивного! Передовсім тих Німців найбільше по тих містах, де є гімназії, а відтак, що найважнійше, тим Німцям в німецьких гімназіях наука йде дуже легко. Німецькі діти і в народних і в середних школах учать ся лише в своїй рідній мові, в ній складають іспити вступні, — то їм велика вигода. Уже гірше від Німців, але ліпше від Русинів стоять під тим взглядом Волохи. Чому? Бо дві буковинські гімназії (в Радівцях і Сучаві) лежать у волоских повітах, а й черновецька гімназія Волохам більше приступна, ніж Русинам радовецька і сучавська. Але число волоских учеників найбільше зросло через то, що в р. 1881 Волохи дістали волоскі паралельні класи при сучавській гімназії. Бо коли після згаданої статистики в році 1895—96 було в черновецькій гімназії всего 101 Волохів, а в німецькій гімназії (хоч у волоскій стороні) в Радівцях всего 77 Волохів, то в сучавській гімназії разом з паралельками було 319 волоских школярів, хоч там територіяльно не більша вигода Волохам, як в Радівцях.

Найгірше стоїмо в тім взгляді ми, Русини; ми маємо найменше учеників по гімназіях. Причина того лежить в тім, що для Русинів гімназії не вигідно розложені, і в мові. Русини розкинені в краю широко і далеко, а можуть користати лише з гімназії черновецької. До сучавської і радо-

ОБРАЗКИ З ПРИРОДИ.

(З оповідань лісничого).

Написав
ІВАН СИНЮК.*)

Пожар ліса.

Се було одної неділі пізно в літі. Вже з молодю звик я не засипати ніколи сходу сонця, отже й тепер встав я досвіта і пішов у ліс.

Небо було чисте, без хмар, воздух тихий та холодний, а рясна росиця покривала траву та квіти; можна було сьогодні сподівати ся прекрасного, погідного дня. Але якийсь слабонький запах диму проникав не лиш на вільних місцях, але й у густім лісі цілу атмосферу і ставав чим раз густійшим і прикрійшим. Около девятої години рано прибуло вже так багато диму, що сірочорнява хмара небо цілком покрила і сонце заслоняла.

Ой, не випалоє се ніхто ялівцю, але десь ліс горить, подумав я і виліз чим скорше на поблизький горбик. І справді на західнім небо-склоні в напрямі Черногори, межі вилками Чорного і Білого Черемоша, що покриті безмірними лісами та полонинами, висіла темна хмара диму. Я пішов зараз до дому, осідлав коня та чим скорше туди.

Вже по двогодинній їзді почув я незвичайну спеку і бачив чим раз густійший дощ попелу, як падав на землю; а скоро вітрець повіяв, то зараз з далека доходив глухий невразний гуркіт. По дуже трудній їзді, бо спека докучала чим раз то гірше і надходили такі густі хмари диму, що не лиш не видно було куда йти але й спирало віддих, прибув я на місце погару.

Несказано величавий та страшний вид, він свідчив найліпше о всемогучости розяреної природи і немочи людській!

Великий яловий ліс горів!

Людська мова надто бідна на вирази, щоби докладно описати таку пригоду.

З поміж густого диму палахкотіли сотки огнистих полониний, котрі, злучившись в один великанський стовп, підносили ся в незмірну висоту. Густо як пластовець падав горячий піп, искри та тліючі крачки, а розжарений воздух дуднів як грім. На хвилю, скоро лиш вітер утихне, покрив непрониклива темнота цілу околицю і чути тріск горячих смолистих дерев та гомін страшного огню. За серце хапало жалісне вите звірів, котрим дим заслонював дорогу до втечі, та крик переполошених птахів. Страшно, скажено хутко бігли хижі вовки враз і з сернами а рисі та лиси біля заяців, дикі коти, білиці, куни та багато других. Так борзо спасали ся перед грізним огнем, що аж язики повисолопювали. Одно другого мабуть не бачило — так само як і люди в пригоді роблять — а один лис, котрому огонь запер дорогу до

дучки, так йдував ся, аж мало що в мене не штурхнув ся.

В сій великій пригоді звернув один дикий кіт мою особливу увагу на себе. Глядячи на величезний пожар зі страхом, замітив я праворуч себе великого дикого kota, котрий щось в пуску піс і утік. Рантом зупинив ся, поклав маленьке котятко осторожно під корч і поспішив скорими скоками назад в горячий ліс. Чи не сказив ся, що в огонь біжить, подумав я; але дивлю ся, а він прибігає з другим котятком в роті. Дивно а враз і жалісно було дивити ся, як бідна звірина п'ять разів за своїми діточками в пронасть вертала ся...

Господь посадив материнську любов, що й огню не лякає ся, не лише в людську грудь, але й у груди хижої звірини...

Ранок на гірській поляні.

Вже пізно вечером повідомив мене мій помічник, що на „Великій поляні“ бачив свівжі сліди оленя. Ся несподівана вістка, що сей дуже рідкий і знатний гість загоствив в мою ділянку, дуже мене втішила і зворушила; бо правду сказавши, не мав я ще сего звіря перед цівкою моєї стрільби.

Не лягав я вже спати, бо зворушене і страх, що якийсь Гуцул — а трохи не кождий Гуцул стрілець завзятий — відобе мені добич, і так не дали би були мені заснути.

Зібрав ся я, взяв стрільбу на плечі а топорць у руку та й пішов на засідку.

*) Гл. ч. 104 Буковини.

ведкої гімназії їм за далеко, ненаручно. Самі власті бачили то і в тих двох гімназіях не казали вчити рускої мови навіть яко предмету. Через то ті школи не входять у Русинів і в рахубу.

Але що-до мови і в черновецькій гімназії Русини находили такі труднощі задля німеччини, що для широкого загалу руского не було і з неї багато користи. Минувшого року шкільного було в черновецькій гімназії 132 Русинів. Число їх, взяте пересічно за десять літ, виводить около 100. Що се число перед отворенем гімназії в Коломиї було значно вище, бо сягало аж до 196, годі на то зважати, бо тоді в черновецькій гімназії вчили ся ученики з близьких повітів Галичини, а від коли настала коломийська гімназія, то число спало на таке, як ми сказали.

Яке велике значінє має викладава мова на учащанє до школи взагалі, а в тім випадку особливо, видно з таких прикладів: В році 1880—81 після справозданя німецької гімназії в Сучаві находимо в першій класі лише 12 учеників-Волохів. Але по отвореню волоских паралельок при тій гімназії се число зросло в наступних літах на 40, а в році 1895—96 було вже їх в самій першій класі 79, т. е. більше, як в німецькій гімназії в Радівцях того року у всіх класах разом, хоч та гімназія лежить в сторонах більше волоских, як сучавська. Там було тоді 77 учеників-Волохів на 281 Німців.

Такий самий зливий вплив мала н. пр. викладава мова польська на число руских учеників, і то у Львові, Перемишлі і в Коломиї, хоч польська і руска мова далеко собі близькі, ніж руска і німецька або волоска. Возьмім приклад з Перемишля: Там в році 1887—88 в цілій польській гімназії було 519 Поляків а 197 Русинів, в першій класі 77 Поляків а 33 Русинів. Колиж на другий рік 1888—89 повстала

руска паралельна класа, то до неї вписало ся зараз 51 Русинів, а в році 1895—96 в осмькласовій повній гімназії рускій в Перемишлі було вже 329 Русинів, з них 63 в першій класі.

В німецькій гімназії в Чернівцях знати ту ріжницю ще більше. До неї в році 1895—96 ходило 517 Німців, а лише 131 Русинів, хоч відносини населеня в повітах, що мають спад до Чернівців, а то: Чернівці, Кіцмань, Вижняця, Серет і Сторожинець, — такі, що на 243.505 Русинів є в них лише 82.355 Німців.

Яка ріжниця! Коли ті Німці мали своїх 500 учеників, то ми, пропорціонально взявши, повинні були мати найменше 1500; а ми мали 131 і то виховуваних по німецьки! Нічо дивного, як тут дочекати ся власної інтелігенції?!

Наші селяни за морем.

Вражіння з Канади о. Нестора Дмитрова.*)

(Дальше.)

Наша колонія Една дуже далеко віддалена від міста бо аж 50**) англ. миль і тільки до залізничі, длятого велика невгода, бо годі що продати і купити. В місци є Англік-сторник, котрий немилосерно здирає, а і в самім Едмонтоні все дорожше, майже два рази стілько, що в Вінніпег. Длятого я раджу нашим людям, котрі приходять з Галичини і удають ся до Edmonton, най купують все, що тільки зможуть в Вінніпег, а половину гроша заощадять. Кухні, вози, плуги, борони, бачками сіль (бочка 2 дол.), цукор, сукно а навіть худобу най купують в Вінніпег. Перевіз річній господарських нічого не коштує, а за худобу мало що платять ся. Перестерігаю наших людей перед фірмою Cristal et Siegler Co. Суть то два російські жидки. Один з них знає троха по англійски і сидить у сторі, другий не

*) Гляди число 118 „Буковина“.

**) Одна англійська миля — 1.3 кілометр.

Понад Черемош, що вічно однаково шумить та клекотить, провадила мене зразу дорога. Нігде світла, хоть на лік; навіть огні, що позапалювали керманіччю почуючи по зарінках, ждучи на равшну галь, вже погасли, знонепали. Всяка людина спала, відпочивала від тяжкої праці. Гаубова тишина лежала на цілій околиці, лиш від часу до часу залають котюги, єї найвірнійші люди сторожі, гейби з просонку, по чім і патрульник (сторож перовний) вийде з дзвінничі, затрубить в ріг і обійде дім божий кілька разів докола. Потім стане знов так тихо, тихонько, аж лачно.

По довгім, дуже труднім ході виїз я на Буковинку, найвищий горб в Довгопільській околиці. Саме тепер повний місяць показав своє задуманє лице і засвіттив так ясно своїм блідим світлом, що хоть мак збирай; всю околицю мов у срібло вбрав. А яка ся околиця красна; ні єї описати ні змалювати! Рідко де показує ся очам такий чудово гарний вид на безчисленні горби, на всякі роди красних і страшних долин, на дико шумлячі, чисті ріки та потоки, з котрих тепер оловяно барвні мряки вставали, на стрімкі та пірвані яри, гортопи, скали та облази, на безконснї, темні ліси, густі корчі та широкі царинки. Ціла верховина з своїми вершками подобала на безмірний цвинтар з багато, багато могилами, під котрими гейби передпотопні великі вічним сном спали.

Змучений, але приємно зворушений сими безчисленними гарними вражіннями, опустив я не дуже радо се місце і пішов далі на „Велику поляну“. Уже зачинало зоріти, як я, в моім давнім сховку добре скритий, засів ся на оленя. „Велика поляна“, що зі всіх боків обмежена темним лісом, розложила ся на яких п'ятьох фальчах і така

рівна як стіл. Самотність, добра зелена травичка, красні нестрі квіти, гірські з'їля а найбільше сьвіжа, як слеза чиста водичка вабили сюди всяку зв'їрину та іташину похарчувати, наптити ся і поніграти ся.

І тепер не потребував я довго ждати на пробудженє природи. Насамперед пробудила ся червоная зяблица і гейби хотіла розположити неприємний сон та своє пірячко до порядку привести, стрясла ся кілька разів і почала свою приємну пісню сьвівати сильним голосом. Єї у відповідь обізвав ся збитошник, зелено-жовтий чижик та глухий сьвігур. Далі й далі попробуджували ся й другі птахи, затягаючи й собі свою ранню пісню, забавляли ся, літаючи з крачка на крачок.

Але й чотириногі зв'їрі не дали себе своїм опіренім товаришам засоромити. Он там на найвищій смереці виїзла з гнізда зручним рухом завжди весела, руда білиця-виверця, от і друга. Закашлявши кілька раз хрипливо — се знак для молодих, що жалне небезпеченство їм не грозить — повилізали й єї із теплою леговица і давай по краках скакати та колесати ся. Дивлю ся на поляну, а там пасе вже ціла зяча родина. Посідавши, посідали на задні лапки і перухомо наслухують, чи безнечно, потім беруть ся по свому бавити ся. З початку ще осторожно, але відтак чим раз росцуетнійше і розпустнійше, бігають, скачуть, качають ся...

Аж тут захрупотіло в старім лісі. Заяці засторойли, позгинали ся і до втечі готові, стригли довгими ухами, наслухуючи, з котрої сторони грозить їм небезпека. В мені серце забилося, бо думав, що се ожданний олень. На східнім кінці поляни виринула з темно зеленого ліса хороша головка серни і двоє чорнявих, дрімливих очий

знає язика — наймає собі фірмана, котрий знає язик, платить єму денно 2 долари і з напаківаним возом їде між Індіанів та поміж наших людей і обдирає всіх зі шквіри. Наші люди сиротята не мають центів, а потребують дещо купити — тож радять собі в той рабівничий спосіб; напаківують вози пшеницею, везуть до Edmonton і там за лахи, що варта кілька центів, платять бушлями пшениці. По млинах міняють пшеницю за муку з дуже великими стратами. В такий спосіб проваджена господарка руйнує в страшний спосіб уже в перших роках нашого мужика. Отже з того виходить, що нам треба конечно спілок господарських на наших кольоніях. Длятого потреба нам конечно вербовати до кольоній в Канаді інтелігентних людей. Абсолютно не формалів, не економів, ані писарів громадских, але інтелігентних селян і учителів тих білих муриків, що морально і материяльно нуждують в Галичині. — В Едні я подибав зовсім інтелігентного і солідного чоловіка Антона Савку з Равского повіта.

Зарібків зимоваю порою майже жадних нема. Хиба який богатий фармер наймає до худоби чоловіка. Поміж нашими людьми осіли Норвеги і один Швед, але они голі, як турецькі сьвяті — далеко по-заду лишили ся від наших людей, так що в літі йдуть до наших людей на роботу. Навіть вже по-часті нашої мови навчили ся. Літною порою можна заробити, чи то в околиці у богатих фармерів, чи в Edmonton, чи при полуканю золота в ріці Saskatchewan. Я подибав одного нашого хлопця, котрий минувшого літа заробив при золоті 60 дол. Розуміє ся, що був би в двоє тільки заробив, колиб не був сиродавав золота у простих перекупців.

Діти наші, як я вже згадав в кількох місцях, то наша будучність, а особливо дівчата. Малі діти ходять до школи — в Едні вже між Русинами є школа. В Edmonton служать наші дівчата по готелях і в приватних домах, таї ходять три рази на тиждень до школи. Одна дівчина пристала до Salvation Army (армії спасеня). Аж любо подивити ся на таку дівчину, як она прибрана у сьвітову одєжу, говорить по англійски і зовсім не подібна до нашої боязливої, брудної, або неустанно регочучої ся галицької дівчини. Дівчина, повернувши зі служби, впроваджує формальну революцію в домі своїх родичів. Ані не пізнати, що се наша гірська дівчина, — чиста lady. Одна жінка скаржила ся мені, що єї дівчата ветідають ся єї, як она приїде до Edmonton.

Гляділи на поляну. Потім дав ся чути острый свист і мала громадка сернів виїзла на поляну. Пованасали ся зеленої травички, напили ся сьвіжої водички, старі полягали та руміають а теркати молоденькі скачуть як шалені одно поверх другого.

Тимчасом зійшло сонце і мільони капель роси заблесли, а мого оленя нема, не приходить. Аж тут нагле зацівкав один пташок — лісничі називають єго лисопудом, бо він має прикмету, що чує сего хижого зв'їря з далека і зараз півкає — а заяці та серни як попарені позривали ся і на млі ока пощезали у густім лісі. Пташки умовкли а білиці, хрипливо кашляючи, повилізали на верхки емерек.

Он там самою серединою поляни повзе лісним ходом лис і волочить за собою довгий як кожівка, стріпаний хвіст. Малі, хитрі оченята позирають на всі боки за добичею. Прийшовши на те місце, де перше заяці бавили ся, раптом зупинив ся і присів, посидів хвильку нерухомо а відтак нагле скочив як куля з на пів сяжні і зараз обізвало ся тревожно піворене. Не дармо скочив, щось зловив. Дивлю ся ліпше а він дусить заяченє, що — не знаю, чи з глупоти, бо і межі зв'їрятами трафляють ся правдиві тумани, чи з буйности відлучило ся від своїх товаришів, остало ся на поляні і в ящі було скрило ся.

Сего я вже не міг стерпіти.

Мої пальці затремтіли і я забув, що на оленя чатую. Вистріл дуснув а лис повалив ся на землю. Ще раз схопив ся і зробив кілька кроків, але смертельно поцілений, вправ назад і віддав свою грішну, хижу, душу.

Певна річ, мати брудна і боса, Гірші ндіянки приходять піхотою 50 миль до міста! Дитина не встигає ся матери, але встигає ся того бруду і тих босих ніг, з болотом на 3 палі. Або батько в тих довгоногих, бойківських постолах, з тим довгим рідким волосем, в брудній сорочці, з розпором на грудях! Чи-ж не можна перестрашити ся такого чоловіка, як покаже ся до міста! — Хлопці наші служать по фермерах німецьких і англійських; нераз і на цілий рік дають батьки на службу хлопців, як кажуть: „за язик“ і они того англійського язика дуже скоро виучують ся. Хлопці учать ся практичности в господарстві у Англійців і висмівають ті сокири, плуги і другі культурні здобутки галицькі.

По цілотижневім побуті між нашими Русинами в Едні, повертаючи до Edmonton, вступив я до наших старих фермерів, котрі мешкають між німцями о 12 миль від F. Saskatchewan. Трох наших Русинів ту мешкає: Антін Пайч і Стефан Читчак з Небілова тай Мих. Прокопчак з Ростайного пов. Язело: одинокий Лемко, якого я подибав в Канаді. Всім їм добре поводить ся.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 17. червня 1897.

Крайній би вже час! Одна краківська газета доносить, що міністер справ внутрішніх, гр. Бадені видасть в найкоротшій часі розпоряджене до властей адміністративних, а іменню до старостів, жандармерії і взагалі до всіх урядників підчинених ему а маючих зносини з людом, котрим то розпорядженем накаже їм як найчемнійше обходити ся зі сторонами, а спеціально з людом. Буде се розпоряджене подібне до того, яке видав міністер скарбу п. Білинський до власних скарбових. Крайній би вже час прикоротити простацтво тої урядничої практики, яку завели польські панки та підпанки. Що нашому мужикови ти-кає леда дурень, се вже стало хайбом насущним. Та при найменшій причині або і без причини зараз беруть ся і до лайки: „мовчи“, „марш за двері“, „лайдаку“, „пса кров“ і т. п. сидить на язичі у тих панів. Час би їм трохи подіризувати язичи, щоби навчили ся людскої мови.

З рогізнянських кирниць, що їх вивертили для придбання більше води для міста Чернівців, вчера брали воду до хемічної аналізи. Але вода була ще мутна. Комісія постановила відложити свої досліди до того часу, доби не устоїть ся вода.

Великий фестин відбуде ся в неділю дня 20. червня в міськім парку на дохід тутешнього товариства театрального. Весілякі розривки і несподіванки, дві військові музики, електричне освітлене парку і т. д. вісують, що сей фестин перевищить все, що до тепер видали в Чернівцях під тим взглядом. Вступ дуже низький, бо тільки 20 кр. Початок о год. 3. по пол.

Конкурс. Австрійський союз охорони птахів, числячий до 30.000 членів, оголошує конкурс для учителів, на літературну працю з життя птахів або способу їх охорони. Праця не єміє переступити 3000 стихів і мусить бути написана німецькою бесідою. Перша нагорода виносить 100 корон, друга 50 корон в золоті. Речішець до 1-го жовтня. Секретаріят союзу знаходиться в Граці, Керблергазе 40.

Сербський екскурор Мілян хоче осісти у Відні. Видко Париж вже переїв ся ему. Пенсіонований король винаймив цілий поверх в палаті Тодешо і спровадив там вже свої меблі з Парижа. Відень буде мати більше о одного оригінала — сумної слави.

Фальшивника гюльденів викрила віденьська поліція. Єсть ним італійський робітник Антоніо Граніні. Він заходив часто до малого цирку на передмісттю Відня і там вимінював гроші в той спосіб, що кидав на тапу збираючих лисоноків гюльденів а брав з них решту. Властитель цирку пізнав фальшиві гроші і наказав своему персоналови уважати, хто які гроші кидає на тапу. Оногди запримітила одна з циркових женьщин, що гюльден, який кинув якийсь робітник на

тапу, видав глухий звук. Робітник жадав 98 кр. звороту, але колектантка звернула ему гюльдена вимавляючись, що не має дрібних. Відтак указала поліції на підозрілого Італійця і его арештували. По дорозі до поліції Граніні хотів пробити себе ножем, але ему перешкодили. При ревізії в его помешканю найдено штанци, прибори до вибивання, пригтовлену цинкову мішанину і 44 штук фальшивих гюльденів. Арештовано также двох співмешканців Гранінього wraz із жінками.

Антисемітизм між жіноцтвом. Люеґер організує тепер у всіх частях Відня товариство жінок християнських, котрі зобовязують ся статутуво, закуплювати всі свої потреби господарські виключно у купців християнських. В кожній часті міста засновуєсь окреме товариство. Є надія, що товариства ті зберуть до 60.000 родин християнських. Наколич принусегимо, що кожда родина видає річно пересічно 500 зр. на потреби домашні, то в однім році лишить ся в руках християнських сума 30 мільонів зр. Предсідателькою товариства християнських жінок на Matia-hilf є жена нашого земляка, п-ні Устияновичева. Щоби ратувати ся перед таким ударом, беруть ся жидівські купці на способи. Они опускають свої склени і віддають їх ведене християнам. Службі наказують здоровити прихожих словами: Gelobt sei Jesus Christus, вивіщують навіть в скленах образи Богородиці і налять перед іконою лямпадки або на вивісках ведать собі малювати християнських святих. Тількож і та хитрість семітска довго не остоїть ся.

60 літ на престолі панує вже англійська королева Вікторія. Від 19 до 28 червня відбудуть ся в Лондоні ювілейні торжества в честь королеви. Розміри того ювілея перевищають всякі дотеперішні торжества. Наплив чужинців уже тепер такий великий, що обчисляють людність міста підчас ювілею на девять мільонів людній. Всі часті світа доставляють живности для тої огромної маси народа. Ціни вікон при уличах, куда буде переходити похід, казочно високі. Досить сказати, що один підприємець закупив кілька чотириповерхових фронтних домів, збурих їх до тла і виставив на тім місці трибуни. По торжестві він має назад вибудувати дома і віддати їх властителям, не вчисляючи в те звороту цілого чиншу за цілий час будови. Властитель і підприємець гадають зробити на тім ще золотий інтерес. Мимо того обчислили, що заледво пята часть тої людности, що буде в Лондоні буде могла що небудь побачити з цілого торжества. На подарунки для королеви надходять дорожочійности від монархів, товариств, міст і громад з цілого світа. Їх ціна не дасть ся і в приближеню виразити числами. Папа римський хотів піднести королеві „золоту рожу“, традиційний папський дарунок для коронованих осіб. Против того запротестувала англійська „церковна асоціяція“. Она звернула ся до міністра Салісбури з представленням, що по свідочству історії „золота рожа“ все приносила нещасте і упадок або смерть обдарованим нею особам. Для того просить асоціяція міністра, яко дорадника королеви, щоби не допустив до тої образи монархії і вплинув на неї не прийняти такого зловіщого дарунку.

Князь Миколай черногорський міг би стати приміром німецькому цісареві Вільгельмові, котрий видав вправді рішучу але неясну і неконсеквентну постанову що до поєдиноків. В Петиній перед відькома днями жінка одного посла на черногорськім дворі стрітила жену другого амбасадора — шляхтича і уклонила ся єй. На те не зводила зарозуміла дама навіть кивнути головою, а ображена тим жєнщина зробила їй голосно увагу не конче приємну. Амбасадор визвав на поєдинок свого товариша по уряді за обиду жінки. На свідків вziali також заслушників держав в Петиній і так дипломатія цілої Європи хотіла розправити ся в зовсім недиломатичний спосіб. Але князь Миколай довідав ся вчас о цілій справі і не допустив до проливу крови освідчаючи, що поєдинки в Черногорі суть безвзглядно заборонені. Дипломати успокоїли ся, а пані хоть і не кланяють ся собі, але від тепер „не видать себе“.

Будучу судьбу коня так описує одна парижська газета: Кінська судьба не заповідає

ся світло на будуче. Шляхотне сотворіне стражить значіне і становище тяглої сили а натомисть на полумисках буде робити конкуренцію безрогам та баранам. Поборниками коний суть самоходи. Вже в Парижі они зачинають їздити; з днем першого червня появило ся їх п'ятьсот на уличах, а буде їх чим раз більше. Мотор заступить нам коня а за Парижем підуть певно і иньші міста.

З життя раків подає цікаві подробиці один фаховий годівник раків в Лайтен в Німеччині. Кожний рак тримає ся границь своєї області. О тім переконав ся дослідувач в той спосіб, що назначував області вбиваючи колики а відтак значив раки кожної області особними знаками. По якімсь часі в кожній області були однаково назначені раки. Коли який рак зажене ся пр. за добичею до чужої області, то тамошні раки нападають на него і убивають. Рак не їсть піколи стерва, як то взагалі думають. Живить ся мясом свіжим особливо з риб і жаб і їсть також радо водні рослини, що мають в собі багато вапна. Коли рак вилизе зі старої шкаралупи, зїдає єй. Нову шкаралупу дістають раки кілька разів до року, першого року 7 до 8 разів, третого тілько два рази. В старій шкаралупі стає рак лінійний і отяжілий. Висвободжене з неї справляє ему очевидний біль. Звіря мусить натягнути ся і намоцуватись нім пукне шкаралупа на хребті, а тогди вилазить з неї. Остає ся ще лущинна на хвості та на кліпцях і з неї мусить рак висувати ся поволи, мовби здоймав рукавички. По освободженю зі старої шкаралупи стає рак веселий і рухливий. Кожний рак має свою власну нору. До неї залазить на зиму і не заспляє ніколи, тілько лізе глубше у воду. Головними ворогами раків є цупак, оконь, сум; також лиси і пси полюють на раки. Ріжні зарази що походять з мікробів забирають річно тисячі раків. Але найбільшим ворогом рака є він самий, бо старі полюють безнастанно на молодих і зїдають їх. Тому треба при штучній годівлі відділяти їх після віку. Чоловік нищить в страшний спосіб породу тих звірят через те, що усталилась гадка, що раки можна ловити в тих місяцях, котрих назви латинські не мають р — отже в маю, червні і липні (у нас кажуть тогди, як цвите збіже). Тимчасом як раз в тих місяцях повинно бути заказане ловлене раків, бо они тогди множать ся.

Дрібні вісти. В Карльсбаді посвящено симі днями нову православну церкву, збудовану в стилі XVIII. віку. Будова коштувала 160.000 зр. — У Львові сконстатовано більше випадків тифу; від 6 до 12 с. м. померло на тиф 14 осіб, з того 5 при уличі Колонтая; однак від двох днів не було вже випадку занедужання. — З Тернополя утік торговець худоби Бернард Вільнер та забрав зі собою 3.500 зр. чужих грошей; за ним розіслано гончі листи, де сказано, що Вільнер є налоговый картяр і радо пересиджує в кавярнях.

Телеграми „Буковини“.

З дня 17-го червня 1897 року.

Відень. Цісар дозволив, щоби пригтовлювана на рік 1897 вистава у Відні носила назву „Ювілейна вистава у Відні 1898.“

Львів. На вчорашнім вічу в Скалаті виявили виборці свою солідарність з радикальною партією і жадали поділу Галичини на західну руску часть адміністративну, і на західну, польську.

Лондон. З Калькути доносять через бюро Райтера, що майже у всіх містах Індії на північ від Мадрас сильне землетрясєне поробило великі шкоди. Деякі будівлі позанадали ся під землю. Великий дощ, що там упав симі днями, збільшив ще шкоду. Ювілейні торжества в честь королеви Вікторії в Калькуті відложено для того на пізнійший час.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

владжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимкорше!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT,

Jahresausweis

і Шкільні повідомлення

(Schulnachrichten)

є на складі

в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати

добру і дешево

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як веводи, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацію не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обедужу Вас по брательному

З поважанем

В. Данилевич,

машинист у броварі Штайнера в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отєї своєї видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток“

для чемних діточок.

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодинокую книжочку.

Замовлення приймає й редакція „Буковини.“

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокое руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогонь за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав п'ятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінчень рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористнійші услівя і видає поліса і квити в руській мові.

Зголошення о уділеня агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

Відходять з Чернівців						приходять до Чернівців						
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців.	1128	320	757	811	610	
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібокої	—	809	1212	350	1000	
до Садагури, Боїна, Новоселиці	645	430	—	—	—	з Новоселиці, Боїна, Садагури	—	1113	950	—	—	
з Глібоки						до Глібоки						
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—	
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.						Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не іде в понеділок.						
з Гадікфальви						до Гадікфальви						
до Радівців	610	1003	228	612	805	з Радівців	542	855	115	550	747	
з Гатни						до Гатни						
до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гурагумори, Качики	1258	625	—	—	—	
з Іцкан						до Іцкан						
до Сучави	327	630	1009	216	718	зі Сучави	442	842	130	630	837	
з Вами						до Вами						
до Рус-Молдавиці	346	647	918	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545	905
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вами, Драгоші і обох Молдавицях.						
з Карапчева						до Карапчева						
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—	
Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка, вічний кождої днини.						Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка.						

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-європейський іде о 46 минут пізніше від черновецького часу; вічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркнем минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

За редакцію відповідає Осип Маковей